

Pojištění dle OZ

/ 24. 10. 2019/ Adam Forst

Relevantní právní úprava

Zákony:

ZÁKON č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví

ZÁKON č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (zejm. § 2756 a násl. a § 2483 a násl.)

ZÁKON č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění

ZÁKON č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně

ZÁKON č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi (vybraná ustanovení)

ZÁKON č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele (vybraná ustanovení)

Softlaw:

Vybrané benchmarky ČNB

(https://www.cnb.cz/cs/dohled_financi_trh/vykon_dohledu/dohledove_benchmarky/)

Metodika Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví

Základní charakteristika pojištění

Účel:

- Obrana proti nahodilosti (pojistný zájem)

Principy:

- Odvážnost
- Neekvivalentnost
- Solidarita

Atributy pojištění

- Odhad objektivního (a subjektivního) rizika
- Riziko morálního hazardu

Základní pojmy

- ? -

pojistitelem

pojistníkem

pojištěným

oprávněnou osobou

obmyšleným

pojistná smlouva

pojistka

Překlad do ang. viz www.cap.cz

Základní pojmy

- ?-

nahodilou skutečností

škodnou událostí

pojistnou událostí

likvidací

výluka

pojistnou dobou (x obdobím)

pojistným nebezpečím x rizikem

Základní pojmy

- ? -

pojistným (jednorázovým x běžným)

spoluúčastí

subrogací

Náležitosti pojistné smlouvy

§ 2758

(1) *Pojistnou smlouvou se **pojistitel** zavazuje vůči **pojistníkovi** poskytnout jemu nebo **třetí osobě pojistné plnění**, nastane-li **nahodilá událost** krytá pojištěním (pojistná událost), a pojistník se zavazuje zaplatit pojistiteli **pojistné**.*

(2) *Není-li pojištění ujednáno na pojistnou dobu kratší než jeden rok, vyžaduje smlouva **písemnou formu**. Přijal-li pojistník nabídku včasným zaplacením pojistného, považuje se písemná forma smlouvy za zachovanou.*

Náležitosti pojistné smlouvy

Nahodilost (NS 30 Cdo 427/2006)

Nahodilou událostí je skutečnost určená pojistnými podmínkami, o níž účastníci pojištění odůvodněně předpokládají, že může nastat, v době vzniku pojištění však nevědí, zda nastane. Nahodilou není událost, o níž se v době vzniku pojištění ví, že už nastala, ani událost, kterou úmyslně přivodil ten, na jehož majetek, život, nebo na jehož odpovědnost za škody se pojištění vztahuje, popř. ten, komu v případě pojistné události vznikne právo na plnění.

Nahodilou událostí může být i skutečnost nastalá v době, kdy hrozí vysoký stupeň vzniku sjednaného pojistného nebezpečí; není však správný názor, že obecně nelze hovořit o nahodilosti v právním slova smyslu, pokud již v době sjednání pojistné smlouvy nastalo a trvá pojistné nebezpečí na jiných místech, než na kterých se nachází pojištěný majetek.

Náležitosti pojistné smlouvy - písemná forma

§ 561

(1) *K platnosti právního jednání učiněného v písemné formě se vyžaduje **podpis jednajícího**. Podpis může být nahrazen mechanickými prostředky tam, kde je to obvyklé. Jiný právní předpis stanoví, jak lze při právním jednání učiněném elektronickými prostředky písemnost elektronicky podepsat.*

§ 562

(1) *Písemná forma je zachována i při právním jednání učiněném elektronickými nebo jinými technickými prostředky **umožňujícími zachycení jeho obsahu a určení jednající osoby**.*

(2) *Má se za to, že záznamy údajů o právních jednáních v elektronickém systému jsou spolehlivé, provádějí-li se systematicky a posloupně a jsou-li chráněny proti změnám. Byl-li záznam pořízen při provozu závodu a dovolá-li se jej druhá strana k svému prospěchu, má se za to, že záznam je spolehlivý.*

Náležitosti pojistné smlouvy

- písemná forma

- **(eIDAS)** nařízení Evropské unie č. 910/2014 o elektronické identifikaci a důvěryhodných službách pro elektronické transakce na vnitřním evropském trhu
Čl. 3/10: „elektronickým podpisem“ data v elektronické podobě, která jsou připojena k jiným datům v elektronické podobě nebo jsou s nimi logicky spojena a která podepisující osoba používá k podepsání;

- **Pozor: NS 26 Cdo 1230/2019**

„písemná forma právního jednání (ve smyslu § 561 a § 562 o. z.) předpokládá existenci dvou náležitostí, a to písemnosti a podpisu. Písemnost spočívá v tom, že projev vůle jednajícího subjektu zahrnuje všechny podstatné náležitosti zachycené v písemném textu listiny. Písemný projev musí být zároveň podepsán, tj. je platný až po podpisu jednající osoby....Námítky jsou právním jednáním, pro které je zákonem vyžadována písemná forma (§ 2314 o. z.), proto není důvodu posuzovat požadavky na zachování písemné formy u námitek odlišným způsobem,. Vznesla-li žalobkyně Námítky e-mailem ze dne 14. 6. 2016, který nebyl opatřen elektronickým podpisem, je závěr odvolacího soudu, že nedodržela písemnou formu Námitek, v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu.“

Náležitosti pojistné smlouvy

§ 2777

(1) Nebyla-li smlouva uzavřena v písemné formě, uvede pojistitel v pojistce alespoň

a) **číslo smlouvy,**

b) určení pojistitele a pojistníka,

c) **určení oprávněné osoby** nebo způsobu, jakým bude určena,

d) pojistnou událost a pojistné nebezpečí,

e) výši pojistného, **jeho splatnost a údaj, zda se jedná o pojištění běžné či jednorázové,**

f) **pojistnou dobu,**

g) **případná odchylná ujednání od pojistných podmínek a**

h) bylo-li při pojištění osob ujednáno, že se oprávněná osoba bude podílet na výnosech pojistitele, pak i způsob výše určení podílu.

(2) Je-li smlouva uzavřená v písemné formě, musí obsahovat údaje uvedené v odstavci 1 a pojistitel uvede v pojistce alespoň

Náležitosti pojistné smlouvy - pojistné podmínky

§ 1751

*Část obsahu smlouvy lze určit odkazem na obchodní podmínky, které navrhovatel **připojí k nabídce** nebo **které jsou stranám známy**.
Odchylná ujednání ve smlouvě mají před zněním obchodních podmínek přednost.*

§ 2774

*Odkazuje-li smlouva na pojistné podmínky, **seznamí s nimi pojistitel pojistníka ještě před uzavřením smlouvy**;*

Náležitosti pojistné smlouvy -. obchodní listiny

§ 435

*Každý podnikatel musí uvádět na obchodních listinách a v rámci informací zpřístupňovaných veřejnosti prostřednictvím dálkového přístupu své **jméno a sídlo**. Podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku uvede na obchodní listině též **údaj o tomto zápisu** včetně oddílu a vložky; podnikatel zapsaný v jiném veřejném rejstříku uvede údaj o svém zápisu do tohoto rejstříku; podnikatel nezapsaný ve veřejném rejstříku uvede údaj o svém zápisu do **jiné evidence**. Byl-li podnikateli přidělen identifikující údaj, uvede i ten.*

Náležitosti pojistné smlouvy - předsmluvní informace

§ 2760

*Pojistitel sdělí před uzavřením smlouvy zájemci o pojištění **údaje**, jejichž rozsah a způsob předání stanoví jiný zákon upravující pojišťovnictví. To platí i o skutečnostech, k jejichž změně dojde za trvání pojištění.*

§ 83 (170/2018 ZDPZ)

- Informace o pojišťovně
- Informace o pojištění
- Zvláštní informace k životnímu pojištění a rezervotvornému pojištění

Informační dokument o pojistném produktu (IPID)

Náležitosti pojistné smlouvy - pojistka

§ 2775

(1) Pojistitel vydá pojistníkovi pojistku jako potvrzení o uzavření smlouvy.

Náležitosti pojistné smlouvy - pojistný zájem

§ 2762

(1) Pojistník má pojistný zájem **na vlastním životě a zdraví**. Má se za to, že pojistník má pojistný zájem i na životě a zdraví jiné osoby, osvědčí-li zájem podmíněný vztahem k této osobě, ať již vyplývá z příbuzenství nebo je podmíněn prospěchem či výhodou z pokračování jejího života.

(2) Pojistník má pojistný zájem **na vlastním majetku**. Má se za to, že pojistník má pojistný zájem i na majetku jiné osoby, osvědčí-li, že by mu bez jeho existence a uchování hrozila přímá majetková ztráta.

(3) Dal-li pojištěný souhlas k pojištění, **má se za to, že pojistný zájem pojistníka byl prokázán**.

Náležitosti pojistné smlouvy - pojistný zájem

§ 2764

(1) Neměl-li zájemce pojistný zájem a pojistitel o tom při uzavření smlouvy věděl nebo musel vědět, **je smlouva neplatná.**

(2) Pojistil-li pojistník vědomě neexistující pojistný zájem, ale pojistitel o tom nevěděl ani nemohl vědět, je smlouva neplatná; **pojistiteli však náleží odměna odpovídající pojistnému až do doby, kdy se o neplatnosti dozvěděl.**

§ 2765

Zanikne-li pojistný zájem za trvání pojištění, zanikne i pojištění; pojistitel má však právo na pojistné až do doby, kdy se o zániku pojistného zájmu dozvěděl.

Náležitosti pojistné smlouvy - kogentnost/dispozitivnost

§ 1812

(2) K ujednáním odchylovajícím se od ustanovení **zákona stanovených k ochraně spotřebitele** se nepřihlíží. To platí i v případě, že se spotřebitel vzdá zvláštního práva, které mu zákon poskytuje.

§ 1800

(1) Obsahuje-li smlouva uzavřená adhezním způsobem doložku, kterou lze přečíst jen se zvláštními obtížemi, nebo doložku, která je pro osobu průměrného rozumu nesrozumitelná, je tato doložka platná, nepůsobí-li slabší straně újmu nebo prokáže-li druhá strana, že slabší straně byl význam doložky dostatečně vysvětlen.

(2) Obsahuje-li smlouva uzavřená adhezním způsobem doložku, která je pro slabší stranu zvláště nevýhodná, aniž je pro to rozumný důvod, zejména odchyluje-li se smlouva závažně a bez zvláštního důvodu od obvyklých podmínek ujednávaných v obdobných případech, je doložka neplatná. Vyžaduje-li to spravedlivé uspořádání práv a povinností stran, soud rozhodne obdobně podle § 577.

Náležitosti pojistné smlouvy - kogentnost / dispozitivnost

§ 1

(2) Nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona; zakázána jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob vč. práva na ochranu osobnosti.

.

Náležitosti pojistné smlouvy - kogentnost / dispozitivnost

§ 2779

(1) Ukládá-li jiný zákon určité osobě povinnost uzavřít pojistnou smlouvu, lze se ve smlouvě odchýlit od ustanovení tohoto oddílu jen tehdy, připouští-li to zákon a nedojde-li tím ke snížení rozsahu pojištění stanoveného jiným zákonem.

Pojištění – likvidace

§ 2796

(1) Nastane-li událost, se kterou ten, kdo se pokládá za oprávněnou osobu, spojuje požadavek na pojistné plnění, **oznámí to pojistiteli bez zbytečného odkladu**, podá mu **pravdivé vysvětlení** o vzniku a rozsahu následků takové události, o právech třetích osob a o jakémkoliv vícenásobném pojištění; současně **předloží pojistiteli potřebné doklady** a postupuje způsobem ujednaným ve smlouvě. Není-li současně pojistníkem nebo pojištěným, mají tyto povinnosti i pojistník a pojištěný.

(2) Stejně oznámení může učinit jakákoliv **osoba, která má na pojistném plnění právní zájem.**

Pojištění – likvidace

§ 2797

(1) Pojistitel **zahájí bez zbytečného odkladu** po oznámení podle § 2796 šetření nutné ke zjištění existence a rozsahu jeho povinnosti plnit. Šetření je skončeno sdělením jeho výsledků osobě, která uplatnila právo na pojistné plnění; na žádost této osoby jí pojistitel v **písemné formě zdůvodní** výši pojistného plnění, popřípadě důvod jeho zamítnutí.

Pojištění – likvidace

§ 2798

(1) Není-li splatnost pojistného plnění ujednána, **je splatné do patnácti dnů ode dne skončení šetření.**

(2) Nelze-li ukončit šetření nutná k zjištění pojistné události, rozsahu pojistného plnění nebo k zjištění osoby oprávněné přijmout pojistné plnění **do tří měsíců ode dne oznámení, pojistitel oznamovateli sdělí, proč nelze šetření ukončit;** požádá-li o to oznamovatel, sdělí mu pojistitel důvody v písemné formě. Pojistitel poskytne osobě, která uplatňuje právo na pojistné plnění, na její žádost na pojistné plnění přiměřenou zálohu; to neplatí, je-li rozumný důvod poskytnutí zálohy odepřít.

(3) Porušil-li pojistitel povinnost podle odstavce 2 z příčin na své straně, je v prodlení; k opačnému ujednání se nepřihlíží.

Pojištění – promlčení

§ 626

U práva na pojistné plnění počne promlčecí lhůta běžet **za jeden rok** od pojistné události. To platí i v případě, kdy poškozenému vzniklo přímé právo na pojistné plnění vůči pojistiteli, nebo v případě, kdy pojištěný uplatňuje vůči pojistiteli úhradu toho, co poškozenému poskytl při plnění povinnosti nahradit škodu nebo jinou újmu.

§ 635

1) Jedná-li se o životní pojištění, promlčí se právo na pojistné plnění **za deset let.**

(2) Právo na pojistné plnění z pojištění odpovědnosti se promlčí **nejpozději promlčením práva na náhradu škody** nebo újmy, na kterou se pojištění vztahuje.

§ 2771

K ujednání o zkrácení nebo prodloužení promlčecí lhůty se nepřihlíží.

Příklady

1. D&O pojištění

- Kontrola všech náležitostí pojistné smlouvy
- Kdo je pojištěný?
- Je splněn pojistný zájem?
- Jsou řádně inkorporovány pojistné podmínky?

Příklady

1. Úprava pojištění hodinek
  - Oprava terminologických chyb
  - Doplnění chybějících povinných ustanovení
  - Jiná vylepšení

Dělení pojištění

- Zákonné x smluvní
- Povinné x nepovinné
- Škodové x obnosové
- Pojištění majetku x pojištění osob
- Životní pojištění x neživotní pojištění

Životní x neživotní pojištění

Příloha č. 1 zákona č. 277/2009

Životní:

- pro případ smrti, pro případ dožití, důchodu,
- pojištění úrazu nebo nemoci jako doplňkové pojištění
- Svatební pojištění nebo pojištění prostředků na výživu dětí.
- Trvalé zdravotní pojištění podle čl. 2 odst. 3 písm. a) bodu iv) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES1).

Neživotní

- Úrazové pojištění
- Pojištění nemoci
- Pojištění škod na dopravních prostředcích
- Pojištění přepravovaných
- Pojištění škod na jiném majetku
- Pojištění odpovědnosti za újmu
- Pojištění úvěru
- Pojištění záruky (kauce)
- Pojištění různých finančních ztrát
- Pojištění právní ochrany.
- Pojištění bezprostředně souvisejících s cestováním.

Pojištění majetku x osob

Majetku (§ 2849 a násl.)

- běžné (§ 2849 a násl.)
- pojištění právní ochrany (§ 2856 a násl.)
- pojištění odpovědnosti (§ 2861 a násl.)
- pojištění úvěru a záruky (§ 2868 a násl.)
- pojištění finančních ztrát (§ 2871 a násl.)

Osob (§ 2824 a násl.)

- pojištění životní (§ 2833 a násl.)
- pojištění úrazové (§ 2844 a násl.)
- pojištění pro případ nemoci (§ 2847 a násl.)

Pojištění majetku x osob

Běžné majetkové

- obvyklá cena (x časová cena, nová cena)
- přepojištění x podpojištění

Pojištění právní ochrany

- právo vybrat si právního zástupce

Pojištění odpovědnosti

- právo, aby pojistitel za něho hradil poškozenému

Pojištění životní

- právo na odkupné (po dvou letech)

Pojištění obnosové x škodové

Obnosové

- Pojistné plnění dle předem stanoveného rozsahu
- Lze se obohatit
- Výhradní pro: životní pojištění
- Přípustné pro: úrazové pojištění, pojištění pro případ nemoci, pojištění majetku, pojištění finančních ztrát

Škodové

- Vyrovnává úbytek majetku
- Řeší mj. vícenásobné pojištění
- Zákonná subrogace při plnění
- Výhradní pro: právní ochrany, pojištění odpovědnosti, pojištění úvěru nebo záruky a pojištění velkého pojistného rizika.

Příklady

1. Klasifikace složek cestovního pojištění
  - Jaké typy pojištění obsahuje
  - Jaká právní úprava se na jednotlivé složky vztahuje
2. Klasifikace pojištění dle z. č. 168/1999 Sb.

Příklady

3. Klasifikace pojištění a nalezení příslušného ustanovení k řešení této situace

- *Problém, který klient řeší, spočívá v tom, že klient měl jako soukromá osoba uzavřené pojištění nemovitosti na byt, cca 12 let, které řádně platil. Následně převedl tento byt na třetí osobu (nevím, zda převedl gratis nebo prodal). Proto chtěl pojištění ukončit. Nicméně prošvihl řádnou lhůtu k podání výpovědi, takže oni to brali tak, že pojištění skončí až k 30/6/2016 i když on chtěl ukončit k 30/6/2015. Vymáhají po něm pojistné cca 5.000 Kč. Jemu se nelíbí, že nechtějí přistoupit na „dohodu“ o ukončení pojištění (nechce už jim těch cca 5 tis. Kč zaplatit) a trvají výhradně na „výpovědi“, byť dohodu všeobecné smluvní podmínky také připouštějí. Domnívá se, že když jim tolik let řádně platil, tak proč by nyní nemohli přimhouřit oko a ukončit to tak, jak chce on. Jde mu o princip, je připraven se i soudit.*

Ukončení pojištění

- Dohoda
- Uplynutí doby
- Pro dlužné pojistné po upomínce
- Výpověď bez udání důvodu (do 2 měsíců od uzavření smlouvy, do 3 měsíců od pojistné události)
- Zvláštní možnosti výpovědi (převod pojistného kmene apod.)
- Výpověď ke konci pojistného období, je-li doručena 6 týdnů před koncem
- Odstoupení z důvodu porušení informačních povinností
- Odstoupení do 14 dnů (do 30 dnů) u pojištění uzavřeného na dálku
- Ze zákona:
  - Zánik pojistného zájmu
  - Zánik pojistného nebezpečí (rizika)
  - Dnem smrti nebo zániku pojištěného
  - Odmítnutím pojistného plnění

Příklady

Pojištění Alza

1. Jakou pozici má vlastník elektroniky (klient)
2. Jakou smlouvu klient uzavírá s pojišťovnou
3. Jak může klient pojištění ukončit?

Povinné ručení

- 168/1999 Sb. o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla
- implementace tzv. motorové směrnice
- povinnost uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla (tzv. povinné ručení)
- smluvní přímus na straně pojišťoven § 3
- náhrada původního zákonného pojištění vznikalo přímo okamžikem uvedení vozidla do provozu

Povinné ručení – rozsah (§ 6)

- pojištění se vztahuje nejen na odpovědnost provozovatele, ale i na odpovědnost řidiče
- škody vzniklé poškozením, zničením nebo ztrátou věci, ušlý zisk, účelně vynaložené náklady právního zastoupení
- podmínkou náhrady škody je, že ke škodě došlo v době trvání pojistné smlouvy o pojištění odpovědnosti
- škod na zdraví nebo škod usmrcením výše limitu plnění nejméně 35 mil. Kč
- u věcných škod, limit pojistného plnění činí nejméně 35 mil. Kč bez ohledu na počet poškozených
- pojištění nekryje – újmu řidiče, újmu osobám blízkým, škodu na předmětném vozidle, škodu na přepravovaných věcech apod.

Povinné ručení – povinnosti

- pojistitel má povinnost ustanovit v každém jiném členském státě škodního zástupce
- bez zbytečného odkladu oznámit pojistiteli, že došlo ke škodné události s uvedením skutkového stavu a předložit k tomu příslušné doklady
- bez zbytečného odkladu oznámit pojistiteli, že byl proti němu uplatněno právo na náhradu škody
- povinnost rovněž oznámit, pokud v souvislosti se škodnou událostí bylo
- zahájeno správní nebo trestní řízení

Povinné ručení – regresy (§ 10)

- a) újmu způsobil úmyslně,
- b) nesplnil povinnost podle zákona upravujícího provoz na pozemních komunikacích nebo ohlásit dopravní nehodu a v důsledku toho byla ztížena nebo znemožněna možnost řádného šetření pojistitele
- c) bez zřetele hodného důvodu opustil místo dopravní nehody nebo jinak znemožnil zjištění skutečné příčiny vzniku dopravní nehody,
- d) způsobil újmu provozem vozidla, které použil neoprávněně,
- h) řídil vozidlo v době, kdy mu byl uložen zákaz činnosti řídit vozidlo,
- i) řídil vozidlo pod vlivem alkoholu, omamné nebo psychotropní látky

Povinné ručení – práva poškozeného

- právo uplatnit svůj nárok na plnění přímo na pojistiteli škůdce nebo u Kanceláře pojistitelů
- pojistitel povinen provést šetření škodné události bez zbytečného odkladu nejpozději do 3 měsíců
- - škody věcné a škody na zdraví a na životě bez zbytečného odkladu oznámit pojistiteli, že došlo ke škodné události s uvedením skutkového stavu a předložit k tomu příslušné doklady
- bez zbytečného odkladu oznámit pojistiteli, že byl proti němu uplatněno právo na náhradu škody

Příklady

Žena, 25 let – polytrauma, vegetativní stav

- **Plnění 23.500.000,- Kč, z toho**
  - ✓ **Náklady léčení zdr. pojišťovny** 7.000.000,- Kč
  - ✓ **Bolestné** 2.000.000,- Kč
  - ✓ **ZSU** 12.000.000,- Kč
  - ✓ **Ztráta na výdělku (kapitalizace)** 1.500.000,- Kč
  - ✓ **Péče o zdraví (kapitalizace)** 1.000.000,- Kč

Příklady

Autonehoda

1. Je krytá odpovědnost za škodu povinným ručením
2. Do jaké míry je vyčerpán limit?
3. Je zde možnost regresu pojišťovny?
4. Jaký byste doporučovali postup poškozeným při vymáhání?

Děkuji za pozornost

adamforst@seznam.cz